



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobkyně: **R. S.**, zastoupené JUDr. Jiřím Cajthamlem, Dr., advokátem se sídlem Modlanská č. p. 20, Teplice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem, Křížová č. p. 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2013, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 7. 2013, č. j. 78 Ad 6/2013 - 50

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Jiřímu Cajthamlovi, advokátu, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **1.573 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě **30 dnů** ode dne nabytí právní moci tohoto usnesení. Náklady na odměnu ustanoveného zástupce platí stát.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) ze dne 10. 8. 2013, č. j. 78 Ad 6/2013 - 50 (dále jen „napadený rozsudek“), jímž krajský soud zamítl její žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2013, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky proti svému prvostupňovému rozhodnutí

ze dne 14. 11. 2012, č. j. X, jímž jí žalovaná s odkazem na ustanovení § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“) a čl. 7 Dohody mezi ČSR a SSSR o sociálním zabezpečení (dále jen „Dohoda“), přiznala ode dne 28. 9. 1999 s výplatou od 1. 5. 2001 starobní důchod ve výši 4.111 Kč měsíčně. Prvostupňovým rozhodnutím žalované byl realizován rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 1. 2012, č. j. 15 Cad 31/2009 - 64 (dále jen „prvotní rozsudek“).

V odůvodnění **napadeného rozhodnutí** žalovaná uvedla, že ve smyslu čl. 7 odst. 2 Dohody, orgán sociálního zabezpečení smluvní strany, na jejíž území důchodce přesídlí, poskytne důchodci po jeho přesídlení důchod podle právních předpisů této smluvní strany. Podle spisové dokumentace byla stěžovatelka již před přesídlením (z Kazachstánu) do České republiky poživatelkou starobního důchodu. Její důchodový věk činil 56 let a 8 měsíců, přičemž tohoto věku dosáhla dne 9. 11. 1997, tzn. v době před ukončením platnosti Dohody. Povolení k trvalému pobytu na území ČR bylo stěžovateli uděleno ode dne 28. 9. 1999. Výplata starobního důchodu v Kazachstánu byla zastavena ode dne 1. 5. 2001. Žalovaná tedy přiznala důchod z českého systému důchodového pojištění ode dne získání trvalého pobytu na území ČR, tedy od 28. 9. 1999, s výplatou ode dne 1. 5. 2001. Žalovaná poukázala na čl. 5 odst. 2 Dohody, podle něhož platilo, že občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany a po přesídlení nepracovali, vyměří se důchody a jiné dávky z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu nebo jiné dávky v zemi, do níž přesídlili. Stejně se pak postupovalo při výpočtech důchodu a jiných dávek u občanů, kteří přesídlili z jedné země do druhé po přiznání důchodu nebo jiné dávky. Tento průměrný měsíční výdělek odpovídá fiktivnímu výdělku dosaženému za jeden měsíc pojištění v příslušném nástupnickém státě a je považován za vyměřovací základ podle § 16 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb.

V rámci provedeného správního řízení žalovaná zjistila, že stěžovatelka naposledy pracovala v Kazachstánu jako strojník pozemního zařízení. Na základě sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 4. 10. 2012 byla jako profese srovnatelná se zaměstnáním, které stěžovatelka vykonávala naposledy na území Kazachstánu, určena profese mechanik, opravář těžebních, stavebních, zemních strojů a zařízení v ČR v 1. -3. čtvrtletí roku 1999 částku 17.720 Kč. Tento údaj získalo Ministerstvo práce a sociálních věcí z Informačního systému o průměrném výdělku zřízeného podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, přičemž v případě stěžovatelky bylo využito statistické šetření o průměrných výdělcích za 1. – 3. čtvrtletí roku 1999, podnikatelská sféra Česká republika. Konkrétní postup určení průměrného měsíčního výdělku podle článku 5 odst. 2 Dohody není podrobněji upraven žádným dodatkem k Dohodě, ani jiným obecně závazným právním předpisem, což bylo také potvrzeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 3 Ads 171/2011 – 78, podle něhož bylo posuzování výše průměrného měsíčního výdělku vždy výhradně věcí úvahy nositele sociálního zabezpečení v návaznosti na metodiku jeho nadřízeného orgánu – Ministerstva práce a sociálních věcí. Pro účely zjišťování průměrného měsíčního výdělku nositelem pojištění je tedy využíván informační systém MPSV, které také provádí jeho výklad a jednotlivé profese ve svém systému zařazuje na základě svého správního uvážení. Žalovaná při výpočtu osobního vyměřovacího základu postupovala tak, že zjišťovala měsíční průměr úhrnu ročních

pokračování

vyměřovacích základů stěžovatelky z rozhodného období let 1985 – 1998, tzn. 30 kalendářních let bezprostředně předcházejících roku přiznání důchodu, a to za použití prodloužení rozhodného období před rok 1986 (§ 18 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb.). Zjištěný fiktivní průměrný měsíční výdělek vynásobila dvanácti a následně upravila tak, že odpovídal délce doby pojištění v nástupnickém státě, která byla v příslušném kalendářním roce fakticky získána. Osobní vyměřovací základ stěžovatelky tak činí 2.095 Kč a představuje ve smyslu § 15 zákona č. 155/1995 Sb. zároveň výpočtový základ. Procentní výměra starobního důchodu činila 37,5% výpočtového základu měsíčně, tedy 786 Kč. Žalovaná dále provedla srovnávací výpočet procentní výměry podle právních předpisů účinných před 1. 1. 1996 a dospěla k závěru, že pro stěžovatelku je výhodnější aplikace zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1995, neboť procentní výměra důchodu vypočtená podle této právní úpravy činila 2.667 Kč měsíčně. Dále žalovaná navýšila vypočtenou procentní výměru ve smyslu § 2 nařízení vlády č. 64/1999 Sb., takže výsledná výše činila 2.801 Kč a celková výše důchodu činila 4.111 Kč měsíčně, bez pravidelných valorizací. Z uvedených důvodů byly námitky stěžovatelky zamítnuty.

V žalobě proti napadenému rozhodnutí stěžovatelka uvedla, že nesouhlasí s výší přiznaného starobního důchodu, který je podle jejího názoru nepřiměřeně nízký.

Krajský soud žalobu zamítl **napadeným rozsudkem**. V odůvodnění uvedl, že námitku nepřezkoumatelnosti pro nedostatečné zdůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí právní zástupce stěžovatelky sice vznesl jejím jménem až po zjevném uplynutí dvouměsíční lhůty k formulování žalobních námitek, kterou předvídá § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s., nicméně dle konzistentní judikatury správních soudů včetně Ústavního soudu otázkou přezkoumatelnosti žalobou napadeného rozhodnutí, a to z pohledu jeho srozumitelnosti a dostatečného zdůvodnění, se soudy v rámci správního soudnictví mají zabývat vždy a ne jen k námitkám účastníků. K této námitce krajský soud uvedl, že ji neshledal důvodnou, a proto bez dalšího nepřikročil ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí s odkazem na § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka se „toliko“ neshodla se žalovanou ohledně výše přiznaného starobního důchodu, když má za to, že jí přiznaný starobní důchod ke dni 28. 9. 1999 s výplatou od 1. 5. 2001 ve výši 4.111 Kč by měl být vyměřen ve vyšší výši. V daném případě bylo tedy nutno při rozhodování o žádosti žalobkyně o přiznání starobního důchodu ze strany žalované aplikovat vedle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. i čl. 5 odst. 2 a čl. 7 Dohody. Z hlediska rozsahu soudního přezkumu, a to s ohledem na dispoziční zásadu vyjádřenou v § 75 odst. 2 s. ř. s. má význam skutečnost, že žalobkyně proti vlastnímu způsobu výpočtu starobního důchodu (vyjma popisu vlastního výpočtu osobního vyměřovacího základu v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, jímž se bude detailně zabývat níže) tak, jak byl zevrubně uveden žalovanou v žalobou napadeném rozhodnutí a také nastíněn v prvoinstančním rozhodnutí, nic nenamítá a nenamítá ani základní faktory ovlivňující výši starobního důchodu, kterými jsou rozsah zhodnocené doby pojištění a výše zhodnocených vyměřovacích základů v jednotlivých kalendářních letech. Stěžovatelka v předmětné věci výlučně namítala, že vyměřená výše starobního důchodu je nepřiměřeně nízká, kdy nejprve za účelem zjištění přesné a spravedlivého určení výše jejího starobního důchodu, respektive průměrného výdělku, z něhož by se měl provádět vlastní výpočet tohoto starobního důchodu, požadovala, aby byl ve věci vypracován znalecký posudek,

ovšem posléze při ústním jednání tento procesní návrh prostřednictvím svého právního zástupce vzala zpět.

Krajský soud k tomu uvedl, že již ve svém prvotním rozsudku ve věci stěžovatelky konstatoval, že *a priori* není vyloučeno, aby v případech, kdy při rozhodování o žádostech o přiznání starobního důchodu se aplikuje i čl. 5 odst. 2 a čl. 7 Dohody, mohla žalovaná vycházet z údajů o průměrných hrubých měsíčních výdělcích poskytnutých MPSV, s tím, že tyto údaje musí být dostatečně konkretizovány, tak aby měly alespoň určitou vypovídací hodnotu zejména pro samotného účastníka správního řízení a aby případně k námitkám účastníka řízení mohly být následně podrobeny i prověření před správními orgány popř. i v následném řízení před soudem. K tomu doplnil, že již Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 15. 2. 2012, č. j. 3 Ads 171/2011 - 78, který je dostupný na www.nssoud.cz, mj. konstatoval, že „...pro výpočet výše starobního důchodu stěžovatele je zásadní ustanovení čl. 5 odst. 2 Dohody, podle něhož se občanům, kteří přesídlili z území jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany a po přesídlení nepracovali, vyměří důchody a jiné dávky z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu nebo jiné dávky v zemi, do níž přesídlili. K tomuto ustanovení nebyl v rámci Protokolu k Dohodě připojen žádný dodatek, který by je podrobněji upravoval, po celou dobu platnosti Dohody nebyl přijat ani žádný jiný obecně závazný předpis, který by stanovil, jak v těchto případech postupovat. Posuzování této otázky tedy bylo vždy výhradně věcí úvahy nositele sociálního zabezpečení (pojištění) v návaznosti na metodiku jeho nadřízeného orgánu – Ministerstva práce a sociálních věcí. Pro účely zjišťování průměrného měsíčního výdělku je tedy nositelem pojištění využíván zmiňovaný informační systém Ministerstva práce a sociálních věcí“.

V daném případě z obsahu správního spisu a taktéž i odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí přitom vyplývá, že žalovaná ve smyslu čl. 5 odst. 2 Dohody si dopisem ze dne 21. 9. 2012 vyžádala od MPSV údaj o průměrném hrubém měsíčním výdělku v České republice za období 1. až 3. čtvrtletí roku 1999 jednak v oboru mechanik, opravář těžebních, stavebních, zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354) a jednak v oboru obsluha zemních a příbuzných strojů (KZAM-R 72354), což dle názoru soudu žalovaná správně určila jako v úvahu přicházející obory srovnatelné s oborem, v nichž žalobkyně naposledy vykonávala zaměstnání – strojník pozemního zařízení, kdy náplní tohoto zaměstnání dle žalobkyně byl dohled a kontrola na nepřetržitý provoz zařízení, zjišťování poruch strojů a zařízení, vedení dokumentace a evidence v souvislosti s hornickou činností. Ministerstvo práce a sociálních věcí přitom žalované v odpovědi ze dne 4. 10. 2012, č. j. 2012/78198 - 313, sdělilo, že průměrný hrubý měsíční výdělek v České republice za období 1. a 3. čtvrtletí roku 1999 v oboru mechanik, opravář těžebních, stavebních, zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354) činil průměrný hrubý měsíční výdělek ve výši 17.720 Kč, a v oboru obsluha zemních a příbuzných strojů (KZAM-R 72354), činil průměrný hrubý měsíční výdělek ve výši 13.410 Kč. K tomu dotazované MPSV ještě doplnilo, že údaj byl čerpán z Informačního systému o průměrném výdělku, a to pro obory v podnikatelské sféře. Z obsahu předloženého správního spisu a žalobou napadeného rozhodnutí pak vyplývá, že žalovaná při výpočtu výše starobního důchodu žalobkyně vzala jako určující ten obor, u něž je uváděn vyšší průměrný měsíční výdělek, tj. mechanik, opravář těžebních, stavebních, zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354), u

pokračování

něhož činil průměrný hrubý měsíční výdělek ve výši 17.720 Kč. Tento dílčí postup krajský soud vyhodnotil jako legitimní postup činěný ve prospěch žalobkyně.

Takto získaný údaj o průměrném hrubém měsíčním výdělku v České republice za období 1. až 3. čtvrtletí roku 1999 v oboru mechanik, opravář těžebních, stavebních, zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354), a to z Informačního systému o průměrném výdělku, dle názoru soudu přináší přesnou, správnou a objektivní informaci o tom, jakého průměrného měsíčního výdělku bylo dosahováno v rozhodném období v oboru, který byl srovnatelný s oborem, v němž žalobkyně vykonávala naposledy zaměstnání na území bývalého SSSR (Kazachstán). Z tohoto důvodu dospěl krajský soud k závěru, že žalovaná nikterak nepochybila, pokud nepřikročila k zjišťování průměrného výdělku pomocí znaleckého posudku, neboť ve věci si opatřila dostatečný a přezkoumatelný údaj o průměrném výdělku, z něhož následně prováděla vlastní výpočet starobního důchodu žalobkyně. Z téhož důvodu pak i soud v rámci soudního řízení neshledal nutnost provádět ve věci případně další dokazování, a to znaleckým posudkem za účelem zjištění dotyčného průměrného výdělku, jak sice původně navrhovala v řízení před soudem žalobkyně, ovšem posléze tento procesní návrh vzala zpět prostřednictvím svého právního zástupce.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti krajský soud uzavřel, že žalovaná postupovala zcela v souladu s čl. 5 odst. 2 a čl. 7 Dohody při vyčíslení výše starobního důchodu žalobkyně, pokud vycházela z průměrného výdělku v obdobném oboru a kvalifikace sděleného Ministerstvem práce a sociálních věcí, a to ve výši 17.720 Kč. Tento výdělek pak žalovaná legitimně vzala v úvahu pro účely stanovení výše osobního vyměřovacího základu ve smyslu § 16 zákona o důchodovém pojištění, jehož výše byla nakonec stanovena částkou 2.095 Kč.

K vlastnímu výpočtu osobního vyměřovacího základu krajský soud uvedl, že již výše bylo zmíněno, že občanům, kteří po přesídlení z nástupnického státu v České republice nepracovali, se důchod podle článku 5 odst. 2 Dohody vyměří z průměrného měsíčního výdělku zaměstnanců obdobného oboru a kvalifikace ke dni přiznání důchodu v České republice. K tomu soud s ohledem na námítky právního zástupce žalobkyně ohledně nejasností ve výpočtu osobního vyměřovacího základu podrobně vysvětlil postup pro výpočet ročního vyměřovacího základu a osobního vyměřovacího základu (§ 16 zákona č. 155/1995 Sb.), přičemž dospěl k závěru, že výpočet žalované s výsledkem, že osobní vyměřovací základ stěžovatelky činí 2.095 Kč, byl správný. V daném případě tak osobní vyměřovací základ žalobkyně dosahoval výše 2.095 Kč, tedy nepřesahuje částku 6.100 Kč, a proto je z něj možno s ohledem na § 15 zákona o důchodovém pojištění bez dalšího vycházet. Krajský soud poté odůvodnil i následný postup určení procentní výměry starobního důchodu, která činí 37,5% výpočtového základu, neboť žalobkyně získala celých 25 let pojištění, které se násobí koeficientem 1,5. Procentní výměra starobního důchodu žalobkyně pak činí 786 Kč, což odpovídá 37,5% měsíčního výpočtového základu. Tato částka je ovšem nižší, a proto náleží žalobkyni procentní výměra v zákonem stanovené výši 2.667 Kč měsíčně. K této procentní výměře ve výši 2.667 Kč je pak třeba přičíst ještě základní výměru, a to ve výši 1.310 Kč, jejíž výši stanovuje ust. § 33 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. shodně všichni poživatelé starobního důchodu. Součet procentní a základní výměry pak představuje vlastní výši starobního důchodu žalobkyně, bez následných valorizací, přičemž celková výše starobního důchodu po

valorizací k datu výplaty, tj. k 1. 5. 2001, činí 4.111 Kč měsíčně, a od 1. 1. 2012 starobní důchod žalobkyně činil 6.178 Kč měsíčně.

Ze shora předestřených důvodů krajský soud podle § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítl, neboť ji z pohledu uplatněných žalobních tvrzení neshledal důvodnou.

V **kasační stížnosti** podané z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) stěžovatelka uvedla následující důvody pro zrušení napadeného rozsudku: Podle jejího názoru výpočet jejího osobního vyměřovacího základu v žalobou napadeném rozhodnutí žalované částkou 2.095 Kč je ve vztahu ke zjištěnému měsíčnímu průměrnému výdělku ve výši 17.720 Kč nesrozumitelný, a proto nepřezkoumatelný. I krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku připustil, že žalovanou učiněný popis výpočtu osobního vyměřovacího základu je „poněkud nepřehledný, což však je podle krajského soudu způsobeno značně nepřehlednou právní úpravou příslušného zákona, a nikoliv laxním přístupem žalované. Podle stěžovatelky je tato část výpočtu starobního důchodu nesrozumitelná. Krajský soud se pokusil tuto nesrozumitelnost napravit, namísto toho, aby její rozhodnutí jako nepřezkoumatelné zrušil. Pokud krajský soud žalobu sám zamítne a pokusí se o nápravu vad napadeného rozhodnutí, krátí žalobce na jeho právech. Z uvedených důvodů stěžovatelka požaduje zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná uvedla, že nepochybuje o zákonnosti a objektivitě napadeného rozsudku a s právním názorem v něm vyjádřeným se ztotožňuje. Konkrétněji ke kasačním námitkám uvedla, že pokud stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, pak je k tomu třeba poznamenat, že samotné rozhodování stěžovatelky vycházelo z dostatečně zjištěného skutkového stavu v rámci správního řízení, což znamená, že byly shromážděny důkazy prokazující vznik nároku stěžovatelky na starobní důchod a současně i určující pro jeho výši, a na ty stěžejní důkazy se žalovaná v odůvodnění svého rozhodnutí odvolává. Veškeré provedené důkazy jsou součástí spisové dokumentace. Námitku nepřezkoumatelnosti proto žalovaná nepovažuje za opodstatněnou. Z tohoto důvodu navrhla zamítnutí kasační stížnosti.

Ze správního spisu žalované vyplývají následující skutečnosti relevantní pro posouzení věci:

Z dokladu o výpočtu starobního důchodu stěžovatelky je zřejmé, že stěžovatelce byla jako základní výměra starobního důchodu započítána částka 1.310 Kč a jako osobní vyměřovací základ částka 2.095 Kč, a to za rozhodné období let 1985 až 1998. Osobní vyměřovací základ byl stanoven za pomoci dosazení fiktivních výdělků osoby pracující v České republice na obdobné pozici (stěžovatelka v České republice nikdy nepracovala).

Celkem procentní výměra vypočtená podle zákona č. 155/1995 Sb. činila 786 Kč, avšak žalovaná provedla srovnávací výpočet podle zákona č. 100/1988 Sb., podle něhož byla vypočtena procentní výměra ve výši 2.667 Kč, a proto byla za procentní výměru starobního důchodu stěžovatelky považována tato částka. Ze sdělení Ministerstva práce a

pokračování

sociálních věcí ze dne 21. 9. 2012, č. j. 2012/78198 - 313 vyplývá, že podle Informačního systému MPSV ČR činil průměrný hrubý měsíční výdělek ve zmíněných oborech v podnikatelské sféře v ČR v prvním až třetím čtvrtletí roku 1999 v profesi mechanik, opravář těžebních, stavebních a zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354) částku 17.720 Kč.

Starobní důchod byl přiznán od data přesídlení do České republiky, tj. od 28. 9. 1999 s výplatou od 1. 5. 2001, tedy od data, kdy došlo k zastavení výplaty starobního důchodu v Kazachstánu.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Z kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatelka považuje výpočet svého starobního důchodu přiznaného podle čl. 5 odst. 2 a 7 Dohody a § 29 zákona č. 155/1995 Sb. za nepřezkoumatelný, neboť jí není zřejmé, jak souvisí částka osobního vyměřovacího základu 2.095 Kč se zjištěným měsíčním průměrným výdělkem ve výši 17.720 Kč, který žalovaná stanovila ve smyslu čl. 5 odst. 2 Dohody za pomoci fiktivního srovnání poslední pracovní pozice, kterou stěžovatelka zastávala v Kazachstánu, a to podle pracovní náplně (strojník pozemních zařízení) v kalendářním čtvrtletí, v němž došlo k přesídlení stěžovatelky do České republiky (k přesídlení stěžovatelky došlo udělením trvalého pobytu ke dni 28. 9. 1999). Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že uvedená námitka směřuje ke dvěma odlišným problémům souvisejícím s výpočtem starobního důchodu stěžovatelky, a to jednak k problému aplikace čl. 5 odst. 2 Dohody ve vztahu k vnitrostátní právní úpravě důchodového pojištění, a jednak k samotnému výpočtu procentní výměry starobního důchodu.

Stran první roviny posouzení předmětné námítky Nejvyšší správní soud uvádí, že čl. 5 odst. 2 Dohody není nijak konkretizován stran stanovení praktického způsobu zjištění fiktivního srovnatelného výdělku pojištěnce ve státě přesídlení. Je tedy na uvážení nositele pojištění státu přesídlení, jakým způsobem dostojí požadavku stanovenému Dohodou a provede srovnávací proceduru. K těmto účelům mj. slouží Informační systém o průměrném výdělků MPSV, v němž jsou evidována data průměrných výdělků jednotlivých kategorií pracovníků, která je možné využít pro uvedené srovnání. Tato operace je tedy projevem správního uvážení, které musí být prováděno v souladu s účelem institutu, pro který je právem umožněno, a nesmí při jeho aplikaci docházet k překračování jeho zákonných mezí a k porušování základních právních principů. Jak Nejvyšší správní soud uvedl ve svém rozsudku ze dne 15. 2. 2012, č. j. 3 Ads 171/2011 - 7 (přístupný na www.nssoud.cz), *posuzování této otázky tedy bylo vždy výhradně věcí úvahy nositele*

sociálního zabezpečení (pojištění) v návaznosti na metodiku jeho nadřízeného orgánu – Ministerstva práce a sociálních věcí.“ Nejvyšší správní soud k předmětné věci uvádí, že ze spisu žalované je naprosto zřetelně patrné, že údaj o srovnatelném průměrném výdělku, který žalovaná použila pro stanovení fiktivního vyměřovacího základu stěžovatelky, byl získán právě z tohoto Informačního systému o průměrném výdělku provozovaném MPSV. Krajský soud posoudil námitku stěžovatelky správně, pokud uzavřel, že žalovaná provedla adekvátní srovnání profese, kterou stěžovatelka naposledy v Kazachstánu vykonávala, s profesí „*mechanik, opravář těžebních, stavebních a zemních strojů a zařízení (KZAM-R 72354)*.“ Stěžovatelka v kasační stížnosti nekonkretizovala svou námitku v tom směru, že by zpochybnila srovnatelnost tohoto pracovního zařazení oproti své skutečné poslední vykonávané výdělečné činnosti v Kazachstánu. Nejvyšší správní soud proto souhlasí s názorem krajského soudu, že srovnání provedené žalovanou nebylo v rozporu se zákonem, Dohodou, ale ani s principem zákazu zneužití správního uvážení a s principem zákazu diskriminace, neboť žalovaná postupovala stejně jako v jiných případech aplikace čl. 5 odst. 2 Dohody.

Stran posouzení druhé roviny této kasační námitky, tzn. správnosti samotného výpočtu procentní výměry starobního důchodu, Nejvyšší správní soud uvádí následující. Ke vzniku nároku na starobní důchod došlo k 28. 9. 1999, což znamená, že žalovaná byla povinna při rozhodování o nároku na starobní důchod uplatnit § 71 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2012, podle něhož platilo, že ***výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, na který vznikne nárok v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2005, nesmí být nižší než výše důchodu, která by náležela, kdyby důchod byl přiznán podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 v rozsahu uvedeném v odstavci 4, a to včetně zvýšení, která by náležela k tomuto důchodu pouze k tomuto dni. Pro účely porovnání výší starobních, plných invalidních a částečných invalidních důchodů podle věty první se výši těchto důchodů rozumí procentní výměry těchto důchodů. Výše základní výměry starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, pokud se jejich výše stanoví po 31. prosinci 1995 s použitím předpisů platných před 1. lednem 1996, se stanoví podle předpisů platných ke dni, od něhož se přiznává důchod; přitom v této výši základní výměry důchodu je zahrnuto zvýšení o pevnou částku. Podle ustanovení § 71 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb. platilo, že pro stanovení výše důchodů uvedených v odstavcích 1 a 2 podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 se použije ustanovení těchto předpisů o průměrném měsíčním výdělku, včetně určení rozhodného období pro jeho výpočet, o výši důchodu a o nejvyšší a nejnižší výměře důchodu, s výjimkou ustanovení o úpravě důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu, a s výjimkou ustanovení umožňujícího na základě žádosti pojištěnce požádat po 31. prosinci 1990 o vyměření výše důchodu podle předpisů platných před 1. říjnem 1988; přitom při určení výdělků za dobu po 31. prosinci 1995 se postupuje podle § 16 odst. 3 a 4 a při určení dopočtené doby se postupuje podle § 41 odst. 4.***

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném ke dni 31. 12. 1995 ***průměrný měsíční výdělek je měsíční průměr hrubých výdělků dosažených v pěti výdělkově nejlepších kalendářních letech v rozhodném období; připadá-li v úvahu více rozhodných období, je průměrným měsíčním výdělkem měsíční průměr hrubých výdělků z toho rozhodného období, v němž je tento průměr nejvyšší.***

pokračování

Podle § 12 odst. 6 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění účinném ke dni 31. 12. 1995 platilo, že *převyšuje-li průměrný měsíční výdělek vypočtený podle odstavců 1 až 5 částku 2 500 Kč, počítá se částka 2.500 Kč v plné výši, z částky nad 2.500 Kč do 6.000 Kč jedna třetina a z částky nad 6.000 Kč do 10.000 Kč jedna desetina; k částce nad 10.000 Kč se nepřibliží.*

Žalovaná tedy správně provedla srovnávací výpočet procentní výměry starobního důchodu podle zákona č. 100/1988 Sb. a dalších prováděcích předpisů. Konkrétně tedy aplikovala desetileté rozhodné období před rokem vzniku nároku na důchod (§ 12 odst. 1, 3 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném k 31. 12. 1995). Vyměřovací základy doplněné do tohoto rozhodného období byly získány z fiktivního průměrného měsíčního výdělku, který žalovaná vypočítala ve výši 7.812 Kč. Na takto vypočtený průměrný měsíční výdělek žalovaná uplatnila redukční hranice upravené v § 12 odst. 6 zákona č. 100/1988 Sb. Výsledná výše průměrného měsíčního výdělku činila 3.848 Kč, z čehož činila procentní výměra 50 procent, tzn. částku 1.924 Kč. Výsledná výše starobního důchodu stěžovatelky je tedy odvozena od fiktivního průměrného měsíčního výdělku, nicméně mechanismus výpočtu byl aplikován podle právní úpravy účinné před 1. 1. 1996 a stalo se tak ve prospěch stěžovatelky, neboť výpočet podle platné a účinné právní úpravy byl pro stěžovatelku nevýhodný. Osobní vyměřovací základ vypočtený v souladu s § 16 zákona č. 155/1995 Sb. ve výši 2.095 Kč tedy vůbec nebyl pro výslednou výši procentní výměry přiznaného starobního důchodu směrodatný, žalovaná ovšem musela v souladu se zákonem provést i výpočet této proměnné, neboť musela určit procentní výměru podle zákona č. 155/1995 Sb. za účelem porovnání s procentní výměrou určenou podle zákona č. 100/1988 Sb. Způsob výpočtu předmětné výše starobního důchodu byl naprosto srozumitelně, přezkoumatelně a přehledně vysvětlen jak v napadeném rozhodnutí žalované, tak i v napadeném rozsudku krajského soudu. Nejvyšší správní soud proto námitku stěžovatelky neshledává jako důvodnou.

Pokud stěžovatelka namítala, že krajský soud nesmí napravovat nedostatky odůvodnění napadeného rozhodnutí žalované, pak Nejvyšší správní soud uvádí, že v dané věci tyto nedostatky byly pouze tvrzené, nikoliv skutečné. Funkcí odůvodnění správního rozhodnutí je zejména doložit správnost a nepochybně i zákonnost postupu správního orgánu, jakož i vydaného rozhodnutí, jehož jedna z nejdůležitějších vlastností je přesvědčivost (viz k tomu např. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008 - 109, přístupný na www.nssoud.cz). V obecné rovině však není chybou, pokud krajský soud argumentačně obohatí důvody uvedené v přezkoumávaném správním rozhodnutí, pokud je toto rozhodnutí přezkoumatelné a správné. Tak tomu bylo i v předmětné věci, a proto Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani této kasační námitce.

Z uvedených právních závěrů je třeba dovodit, že žalovaná postupovala správně, pokud použila při zjištění výpočtového základu pro určení výše starobního důchodu podle čl. 5 odst. 2 Dohody údaje o průměrných měsíčních výdělcích v České republice vedené v informačním systému MPSV, přičemž napadené rozhodnutí žalované bylo přezkoumatelné a správné i co do stanovení výše procentní výměry starobního důchodu. Krajský soud tedy rozhodl v souladu se zákonem, pokud žalobu stěžovatelky zamítl. Proto kasační stížnost stěžovatelky není jako celek důvodná (§ 110 odst. 1 in fine s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

O odměně krajským soudem ustanoveného zástupce stěžovatelky, advokáta JUDr. Jiřího Cajthamla, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 a § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů. Odměna byla přiznána ve výši 1.000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti ze dne 25. 8. 2013, a dále náhradě hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky. Advokát soudu osvědčil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto mu byla odměna zvýšena o částku odpovídající této dani (21%). Celkem tedy zástupci stěžovatelky náleží odměna ve výši 1.573 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku. Náklady na odměnu ustanovené zástupkyně platí stát.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2014

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu